

УДК 711.4-112

К. О. Штепа,

*асистент кафедри міського господарства**Київський національний університет будівництва і архітектури*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК І ВЗАЄМОДІЯ ЕКОНОМІКИ І ОТОЧУЮЧОГО МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація: проаналізовано галузеві інструменти з визначення ефективних витрат на заходи з охорони міського середовища.

Ключові слова: урбанізоване міське середовище; економічні збитки; середовищезахисні витрати.

Сьогодні є досить актуальними питання охорони і покращення міського середовища. Через нескінченне зростання розмірів сучасних міст, їх злиття і перетворення в величезні урбанізовані масиви, спостерігається збільшення негативних змін, через які страждає населення. Ця проблема має багато аспектів, що спричинює її належність до ряду наук, таких як інженерія, біологія, медицина, техніка і т.і. В умовах постійного погіршення якісного стану оточуючого міського середовища, виникає необхідність в знаходженні оптимального взаємозв'язку між економікою і оточуючим середовищем, між потребами у економічному розвитку і необхідністю захисту і покращення середовища існування індивіда.[1]

Заходи з покращення середовища існування висувають ряд вимог до управління економікою, економічним розвитком, обумовлюючи подальше удосконалення методів управління. Вирішення такої проблеми можливе при покращенні функціонування і подальшого розвитку системи «економіка-міське середовище», поєднання всього комплексу заходів в єдину систему на локальному, регіональному і глобальному рівнях. Суттєві зміни в стані середовища і розвитку економіки визначаються характером їх взаємодії, а також навантаженням на кожну з цих систем. Виникає потреба у нових методах дослідження і управлінні економічною і планувальною складовою, що базується на знанні норм і законів.

Міське середовище розглядається як фізичне середовище, що включає в себе не тільки природу, а і компоненти, які створені людською діяльністю: місто, населений пункт, приміська територія. Виникає таке поняття, як *концепція якості середовища* - комплексна оцінка її динамічних властивостей, аналіз проявлення різних видів діяльності людини, порівняльна статистика міського середовища за окремими регіонами країни.

Як управління економікою, так і управління міським середовищем можна розділити на дві складові: поточне управління міським середовищем і економічна політика, яка займається стратегією охорони міського середовища і використання його ресурсів. Міське середовище не є соціальним об'єктом, проте управління ним має соціальний характер, що стосується всіх соціальних груп населення.

Методи взаємодії економіки і міського середовища обумовлені наступними цілями:

- збереження і покращення стану міського середовища для проживання існуючого і майбутнього поколінь;
- обов'язкове покращення якісного стану середовища чи окремих його компонентів в результаті економічної діяльності;
- забезпечення не тільки регіонального, а і глобального захисту міського середовища.

Важливі функції в управлінні міським середовищем належать державним органам, органам місцевого управління, спеціальним управлінням з контролю за станом середовища. Загальна і порівняльна ефективність витрат на покращення стану середовища пов'язана з визначенням збитків від забруднення територій, транспортних випадків, природних катастроф і функціонально-планувальних особливостей територій. [2]

Відомо, що покращення стану середовища забезпечують найкращі умови життя людини – праця, побут, відпочинок, здоров'я людини та розвиток культури.

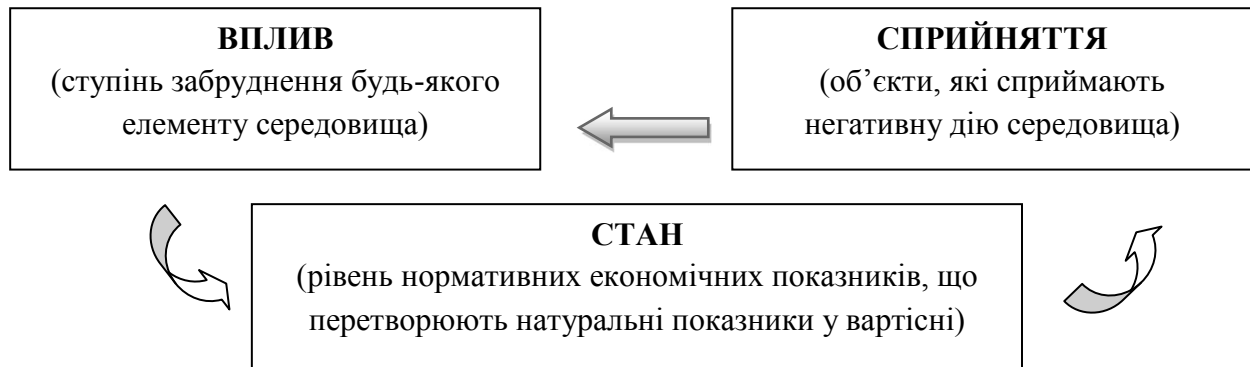
Фактично, витрати на компенсацію наслідків від негативної дії факторів середовища відповідають економічним збиткам. Основною задачею з оцінки дії факторів на міське середовище є обґрунтування заходів боротьби і вибору найбільш ефективних заходів.

Економічні витрати, які виражені у вартісних показниках, дозволяють ставити і вирішувати оптимізаційні задачі, які направлені проведення комплексу заходів. Економічний аналіз має можливість зіпівставити між собою витрати на заходи і відповідні вигоди, які оцінюються з запобіганням і ліквідацією збитків.

Часто, людина намагаючись покращити деякі функції міського середовища, приносить збитки іншим його функціям. Мається на увазі, що будь-які антропогенні зміни міського середовища є забруднюючими.

Економічні збитки – комплексна величина, яка виражається сумою локальних збитків: від погіршення здоров'я населення, комунального і рекреаційного господарства, промисловості, транспорту і т.і.

Взаємозв'язок трьох груп факторів, які формують економічні збитки:

Розрахунок збитків житлово-комунальному господарству (капітальні вклади на усунення наслідків від негативної дії факторів):

$$U_k = Z_{np} + Z_t + Z_{ж} + Z_b + Z_{оз}$$

де Z_{np} - витрати на додаткове прибирання територій; Z_t – додаткові експлуатаційні витрати міського громадського транспорту; $Z_{ж}$ – витрати на додатковий ремонт житлового фонду і інших елементів міста; Z_b – витрати на додаткові побутові послуги; $Z_{оз}$ – збитки, які нанесені зеленим насадженням міста.

Витрати на покращення стану зелених насаджень, наслідок екологічного забруднення територій:

$$Z_{оз} = \sum_{i=1}^n \text{Нозі} \cdot \text{Созі} \cdot \eta_{озі}$$

i – вид зелених насаджень (дерева, кущі, газони, квітники і т.і.); Нозі – кількість зелених насаджень за видами; Созі – витрати на нові насадження чи догляд за ними; $\eta_{озі}$ – коефіцієнт передчасної гибелі зелених насаджень.

Визначення економічної ефективності всіх середовище захисних витрат:

$$\mathcal{E}_z = \frac{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m \mathcal{E}_{ij}}{C_u + E_v \cdot K_n}$$

\mathcal{E}_{ij} – економічний ефект i -го виду від попередження чи усунення втрат; C_u – річні експлуатаційні витрати на утримання основних фондів, які викликають повний економічний ефект; K_n – капітальні вкладення в будівництво об'єкту чи групи об'єктів середовищезахисного значення; E_v – нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень середовищезахисного значення [3].

Впровадження будь-яких заходів з охорони оточуючого міського середовища потребує техніко-економічного обґрунтування. При аналізі проблем якості середовища, в першу чергу необхідно враховувати умови проживання людини, розглядаючи систему: людина – міське середовище як єдине ціле. Функція планування при управлінні якістю середовища набуває першочергового значення. Удосконалення системи управління міським середовищем базується на виведенні нових оціночних показників, нормативів, де основними напрямками з удосконалення є системи інформаційного забезпечення, пошук економічного оптимуму при визначенні рівня забруднення середовища, раціональне використання природних ресурсів.

Література

1. Шкодовський Ю.М., Каменський В.І. Урбаністика. Підручник – Харків: «БУРУНіК», 2013. – 248с.
2. Мелешкин М.Т., Зайцев А.П., Маринов Х. Экономика и окружающая среда. Взаимодействие и управление. Москва. 1979.
3. Балацкий О.Ф., Мельник Л.Г., Яковлев А.Ф. Экономика и качество окружающей среды. Ленинград. 1984.

Аннотация

В статье анализируются отраслевые инструменты по определению эффективных расходов на мероприятия по охране городской среды.

Ключевые слова: урбанизированная городская среда; экономический ущерб; средозащитные расходы.

Annotation

Sectoral tools analysis of determination of effective costs from protection of urban environment measures.

Key words: urban environment; economic loss; environment-protective costs.